

ВПЛИВ ОЦІННОЇ ЛЕКСИКИ НА ЕМОЦІЙНИЙ СТАН ЛЮДИНИ В МІЖОСОБИСТІСНОМУ КОНФЛІКТІ

Білоконенко Л. А.

Криворізький державний педагогічний університет

У статті проведено аналіз конфліктних висловлень, у яких функціонують слова, що експліцитно або імпліцитно втілюють негативно-оцінне сприйняття опонента. З оперттям на алгоритм інтенсифікації їхньої виразності виокремлено три групи висловлень: реалізовані загальним, конкретизованим експліцитним способом з абсолютною експресивністю та конкретизованим імпліцитним способом із відносною експресивністю.

Ключові слова: міжособистісний конфлікт, лексика негативно-оцінного характеру, емоції, експресивність.

Bilokonenko L. A. Influence of the estimated vocabulary on the emotional state of a person in an interpersonal conflict. The article investigates the communicative process in the conditions of an interpersonal conflict, which is determined by the mutually influential replicas of opponents, provides a set of markers that represent the emotional and psychological features of individuals. The author recognizes and describes the estimated vocabulary that affects the human emotional state. According to the classification of emotions, their division into positive or negative ones is considered.

The method of linguistic expression of emotional evaluation is chosen by its lexical value. The author refers to lexemes, the use of which is in the relation with the opponent that influences the motivational factors to perform certain actions; they also show a negative attitude, perform a psychological pressure, denote a social distance. The lexis of a negative-evaluative character enables the development of conflict situations; it is used to describe personality traits of a man, features of the process of communication and behaviour. In the first place, the author is interested in pejorative whose pragmatic load is manifested in the creation of negative emotional reactions and states.

Based on the algorithm of the intensification of the expressiveness of the linguistic units, three groups of conflicting statements are singled out. The first is the statement in which there are tokens that represent the negative evaluation of an opponent in a general explicit manner with absolute expressiveness. Under these conditions, a person experiences protest, aggression, anger, and insult. The second is the statement where we find tokens reflecting the negative evaluation of the interlocutor in a specified explicit way with absolute expressiveness. From fundamental emotions, we recognize aggression, anger, which are accompanied by dissatisfaction which go into protest, hatred, insult and surprise. The third is the statement where the negative estimation of the addressee in the specified implicit (metaphorized, euphemized) method with the relative expressiveness is realized. Fundamental emotions (discontent, protest, aggression, suffering, anger, fear, insult) remain relevant but their manifestation may be slowed down. The proposed differentiation allows the author to draw a conclusion on the conflict-verbal symbolism which determines the emotional and evaluative component of the meaning of the word at the stage of its perception.

Key words: interpersonal conflict, vocabulary of negative-evaluative character, emotion, expressiveness.

Постановка проблеми та обґрунтування актуальності її розгляду. Аналіз емоційного стану особи привертає все більшу увагу сучасних науковців, сфера інтересів яких охоплює не тільки емотивний складник як психологічну категорію, але й комунікативну специфіку, структуру, семантику, особливості стилістичного функціонування лексики на його позначення, лінгвокультурологічні константи у структурі мовної картини співвітчизників. Якщо говорити про суто лінгвістичні погляди на вербалізацію емоцій, то не важко висловувати: їхні концептуальні межі досить широкі, як неоднозначними є думки мовознавців про переживання індивіда. **Актуальність** дослідження полягає в конкретизації функцій української мови в різних системах життєвих координат, зокрема у спробі визначити специфічні риси оцінних елементів, які є емоційним маркером міжособистісного конфлікту (далі – МК). Це явище трактуємо як стан дисгармонії між індивідами. Мотиви МК зумовлюються суперечливими цінностями, нормами, інтересами, цілями опонентів. У конфлікті взаємний напад осіб або агресія одного з них спричиняють дестабілізацію комунікативного контакту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Комунікативний процес в умовах МК визначається взаємовпливом реплік осіб, передбачає сукупність мовних маркерів, що репрезентують їхні емоційно-психологічні риси. МК розкривається в негативних оцінних реакціях, адже перлокутивний ефект може мати різні варіанти вияву, між ними й емоційно-оцінний. Ч. Стівенсон своєрідність оцінного значення вбачав у використанні знаків мови з певною метою; їхня основна функція – впливати, спричиняти в адресата різні психологічні реакції [9, 129–131].

Окрім уже відомих праць у цій царині [1; 10; 11 та ін.], останніми десятиліттями багато уваги приділено аналізу стилістичної, прагматичної, когнітивної специфіки оцінних знаків; опису емоцій на рівні тексту, зіставленню їх проявів у різних мовах, визначенню поняття «емоційна» лексика, її ролі в мовній поведінці індивідів [2; 3; 4; 5; 6; 7; 8 та ін.]. Ці та інші студіювання втілення переживань відбивають розмаїтий спектр підходів до вербалізації їхньої семантики, проте до кінця не визначеним залишається питання щодо вербально-емоційної сфери МК.

Формулювання мети і завдань статті. Мета статті – розпізнати та описати оцінну лексику, яка впливає на емоційний стан людини в міжособистісному конфлікті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Класифікацію емоцій забезпечують різні підстави, однак у межах цієї праці першорядно обираємо поділ на позитивні чи негативні. Вони з'являються в людини через розуміння можливості або неможливості задоволення її потреб у минулому, сьогоденні й майбутньому. У прагматичному плані саме пейоративи виражають несхвальне позначення когось, чогось. Це дає підставу стверджувати: комунікативні конфліктні контакти осіб індивідів спричиняють пейоративи, вони передають негативне уявлення про опонента, тому виникає антипатія, агресія, протест, невдоволення тощо.

Оцінна лексика має емоційні та лінгвістичні риси. Від емоцій вона перейняла чуттєвість людини до емоційно забарвлених ситуацій та їхню оцінку. Такі знаки, на думку В. І. Шаховського, є засобом мови, що пов'язує людське мислення, стан та когніції, уможливує прагнення по-новому, оригінально позначити об'єкти й відношення [11, 60]. Прийоми інтерпретації людиною власних емоцій відбивають національну специфіку.

У семантичній структурі мовних одиниць експресивно-оцінний компонент не обов'язковий: деякі мають цей потенціал (абсолютна експресивність), інші виявляють у якихось умовах (відносна експресивність). Перші запрограмовані на інтенсифікацію виразності, другі – на її посилення в певній комунікативній події. Будь-яку комунікативно-прагматичну взаємодію вможливує загальнономовна та/або індивідуальна компетенція індивіда. Експліцитна та імпліцитна оцінка – знак дієвості емоційного впливу, що визначає специфіку перебігу МК.

Способом мовного вираження емоційної оцінки є лексичне, фразеологічне, словотвірне, граматичне значення. У межах цієї роботи звернімося лише до лексем-вербалізаторів МК. Застосування таких слів щодо опонента виконує не так функцію називання, як дає йому соціально-рольову характеристику, впливає на мотиваційні фактори до виконання певних дій, формує іронічний ефект, демонструє негативне ставлення, чинить психологічний тиск, позначає соціальну дистанцію.

За традиційною лінгвістикою фіксаторами значень виступають слова. Проте лексичне значення не є статичною сутністю, організовуючись знову щоразу, коли людина розпочинає контакт завдяки механізму орієнтації на розгляд певного значення. Тож важливим є аналіз змісту вербалізаторів не як такого, що сприймається в готовому вигляді, а виробленого комунікантами кожного разу наново в результаті реакції організму на зміну внутрішнього самопочуття; як перетворення стану нервової системи у відповідь на зовнішній подразник, що дає сигнал організму для пристосування до проблемних умов спілкування. Суб'єкт освоюється з конфліктною ситуацією, обирає засоби мови для опису події, мотивує цей вибір власною метою, орієнтується на максимально широкий діапазон засобів формування лексичного значення.

Типологія оцінних лексем МК є складною. Антиципація, очікувані фонові знання співрозмовника, значна палітра конотативних змістів, нечіткість значень, експресивно-оцінний характер слів створюють проблеми у співвіднесеності з певною семантико-тематичною групою. Передовсім нас цікавлять пейоративи, прагматичне навантаження яких виявляємо у створенні негативних емоційних реакцій, станів і взаємин. Вони завдають морально-етичної шкоди людині, тому особа, яка віддає їм перевагу, не дотримується законів кооперації, порушує соціальні норми. Серед пейоративів багато тих, які можна використати для різнопланової характеристики адресата, умов розвитку МК.

Перша група – конфліктні висловлення, у яких функціонують лексеми, що втілюють негативну оцінку опонента в *загальний експліцитний спосіб з абсолютною експресивністю*. Ці вербалізатори реалізують позбавлену визначеності, об'єктивності думку про особу. До системи зараховуємо номени, які визначають уявні психічні відхилення, нереальні вади зору, слуху, мовлення суб'єкта. Вони вможливають несхвальну оцінку або показують негативне ставлення до людини через її неспроможність правильно, розумно, реально і т. ін. сприймати інформацію, звідси вона «неадекватна» з позиції адресанта: *глухота* → відсутність розуму; дурість (СУМ, II, 88); *недоумок* → розумово недорозвинена, слабоумна людина (СУМ, V, 302); *дурило* → розумово обмежена, тупа людина (СУМ, II, 438); *ідіот* → дурень, недоумкувата людина (СУМ, IV, 12); *кретин* → дурень, тупа, нікчемна людина; ідіот (СУМ, IV, 337). Наприклад: *Ідіоту! Це томограф, а не гільйо-тина!!!* (3, 11); *Кретину! Кляті безмозкі латинос! – горлопанив він* (3, 12).

Група містить і слова без чіткої вказівки на «недоліки» співрозмовника, тоді завдається моральна, психологічна шкода людині, поєднана з негативними почуттями до кривдника, адже образа не має під собою підґрунтя, тож сприймається важче, переживається несправедливе ставлення, а саме: *гнида, наволоч, нікчема, нікчемник, негідник, мерзотник, падлюка, паскуда, поганець, покруч, скотина, супостат*. Серед них – знаки мови, що називають таку рису, як «схильність до негідних вчинків» (підлість). Її в суспільстві засуджують, уважаючи, що підло вчиняють люди, які зреклися моральних законів. Слова із семою «підлість» головно поліоцінні, із широкою негативною значенневою гамою (аморальність, огидність, підступність, лицемірство, нікчемність, продажність): *наволоч* – нікчемна, підла людина, негідник (СУМ, V, 39); *паскуда* – погана, мерзена, підступна людина (СУМ, VI, 86); *сволота* – підла людина, мерзотник (СУМ, IX, 100). У тексті: *У! Урод! – зло матюкнулась мама* (11, 129); *Скотина! Відповідай, де взяв ці документи?* (11, 29); *Що робить? Що робить, паскуда?! Зовсім хоче мене зі світу зжити!* (2, 71); *Ти хоч світлу пам'ять Матвія Івановича не ганьби, сволото* (2, 148).

За умов використання таких лексем-вербалізаторів сторони один до одного відчують лише негативні емоції, адже оцінка здебільшого є не об'єктивною. Із системи фундаментальних емоцій

людини активно виявляємо протест, агресію, гнів, проте найбільше фіксуємо образу. Суб'єкт ображається через несправедливо заподіяну прикрість, неправильні стосовно нього слова. Він несвідомо обирає цю модель опору, керуючись своїми емоціями. Образа спричиняє агресію як до себе, так і до опонента. Людині не подобається не тільки почуте, що завдає їй моральної та/або фізичної шкоди, але й сама ситуація, перебіг якої вона дозволила. Агресія щодо кривдника може виявлятися у зворотній негативній вербальній реакції задля відновлення справедливості чи у приховуванні, маскуванні власних переживань.

Друга група – конфліктні висловлення, у яких фіксуємо лексеми, що відбивають негативну оцінку співрозмовника в *конкретизованій експліцитній спосіб з абсолютною експресивністю*. Це конфліктогени, семантика яких містить чітку вказівку на якусь ваду опонента: особистісні риси, вага, зріст, вік, зовнішність. Зокрема, оцінка агресивності, грубості: *бешкетник, хуліган*; безвольності: *жертва*; боягузтва: *трусло*; схильності до обману: *брехач, ошуканець*; корисливості: *жлоб, жмот, скнара*; жорстокості: *відморозок, деспот*; підступності: *зрадливець, провокатор*; потягу до скандалу: *горлань, скандаліст*; нестриманості: *алкаш, наркоша, ханига*; хитрості: *пройда, хитрун*; аморальності: *бабій, безстидник*; егоїзму: *егоїст*; злодійкуватості: *бандюга, злодюга*; ліні: *лайдак, ледащо, нероба*; неосвіченості, некультурності: *бовдур, дурень, недо тепа, невіглас, недоук*; надмірної / недостатньої ваги: *гладун, доходяга, товстун, худоба*; надмірного / недостатнього зросту: *довгов'язий, коротун*; віку: *малявка, сопляк, сосунок, баба, дідузан, старий, стариган*; неохайності, непривабливості, фізичних даних і вад, значної уваги до своєї зовнішності: *випещений, вухань, горбоносий, глушко, головань, задріпанець, замазура, мишавий, нетіпаха, франтуватий*. У тексті: *Стеф Боро – ти божевільний фашист!* (10, 24); *Бо товста! Шириша, ніж довша, – знову не стримуєся я* (9, 169); *Чуєш, стара, не зли мене. Тобі й так мало лишилося на світі білому жити* (5, 95); *Какіє гроші, какіє гроші, о чом шепчеш, сенок?* (1, 29); *Патлата... – не дивлячись на співрозмовницю, м'яко відбив атаку Плющик* (8, 47).

Серед номенів групи диференціюємо ті, що називають природні властивості людини, зокрема специфіку її темпераменту, характеру, типу нервової системи, ставлення до життєвих реалій, подій, наприклад: *боягуз, егоїст, злий, ледащо, мовчун, млявий, повільний, сором'язливий, скажений, скупий, швидкий, шустрий*, та вади, які були набуті протягом життя та яких важко або неможливо позбутися: *алкаш, бухарик, калічний, наркоша, пристаркуватий, склеротик*.

На ці вербалізатори суб'єкт реагує по-різному, проте з фундаментальних емоцій знову розпізнаємо агресію, гнів, до яких долучається невдоволення, що переходить у протест, ненависть, образу, інколи здивування. Конфліктогени першої групи людина сприймає як несправедливі щодо її уявних вад і тому головню виявляє образу й агресію на необ'єктивне судження. А от лексичні провокатори другої групи

мають під собою певне (умовно об'єктивне) обґрунтування, тож емоційна реакція на них складніша. Індивід частково усвідомлює деяку правдивість оцінних компонентів (наприклад, про свій матеріальний, фізичний стан, зовнішність), розуміє, що змінити «тут і тепер» нічого не може, через це відчуває навіть страх, страждання, розгубленість, сором. Конфліктанти можуть звертати увагу на емоційний настрій один одного або не помічати його, однак негативні емоції високого рівня призводять загалом до неправильного сприйняття події. З'являється замкнене коло: для раціональних дій у МК треба вміти контролювати власні емоції, тоді суперечка завершиться, але вона часто супроводжується афектом, він знижує самоконтроль особи, спричиняє нерациональну поведінку, ускладнює вихід із протистояння.

Третя група – висловлення, у яких фіксуємо лексеми, що реалізують негативну оцінку адресата в *конкретизованій імпліцитній (метафоризованій, евфемізованій) спосіб із відносною експресивністю*. Оцінні метафоризовані номінації виникають за певними моделями: творення найменувань зоономенами: *баран, бугайно, кінь, котяра, кобила, корова, клуша, свиня*; образні моделі на підставі асоціацій «людина – людина, предмет, абстрактне поняття, об'єкт природи»: *дитина, голобля, вертено, нещастя, ураган, туман, гнида, непотріб*. Розмежуємо й метонімічні перенесення за типом семантики: біблійна сфера: *ірод, іуда, кайн*; класичні міфи: *гарпія, горгона, мегера, медає, фурія, дракон*; конотоніми: *донжуан, казанова, гулівер*; українська міфологія: *змій, упір, відьма, вовкулака, песиголовець, перевертень*. Наприклад, у тексті МК: *Ходить вічно розпелехана, як відьма* (9, 54); *Що цей баран покинув тебе і весілля... весілля... – у слухавці пролунав скрегіт зубів, – ... весілля скасовується* (3, 68); *Довбаний біломордий козел... (3, 8); Ти, криса, в следуючий раз думай, кому дайош, а то зацепят нас... (1, 11); Ти довше побазікай, то я тобі хутко роги пообламую, кінь ти одморожений!* (4, 31); *Розтовстіла, корова, пику собі наїла на буржуйських харчах!* (6, 83).

Кількість елементів, утворених на основі образних переосмислень, значна, оскільки такі можуть позначати процес комунікації сторін конфлікту (*базарити, бухтіти, визвіритися, втикати, втирати, знати, засохнути, затикати, каркати, ляпати, підколювати, пробулькотіти, рикати, роздраконитися, рвкати*), характеризувати фізичний вплив на опонента (*вирубати, вляпати, встругнути, зарядити, затопити, увалити*), описувати психологічні умови, що супроводжують поведінку (*врубатися, второпати, втупитися, дуплитися, заколупати, приколуюватися, роздуплитися, скиглити, тремтіти*). Наприклад: *пиляти* – пилюкою різати дерево, камінь; перен., розм. дошкуляти кому-небудь причіпками, повчаннями (СУМ, VI, 353); *вихрецувати* – здійснювати обряд хрещення над людиною; перен., розм. бити когонебудь (СУМ, I, 535); *луснути* – однокр. до лускати; фам. сильно вдарити когонебудь (СУМ, IV, 558); *вибухати* – розриватися з дуже сильним звуком і великою руйнівною силою; перен. нестримно виявляти свій

гнів (СУМ, I, 358); *заводитися* – з'являтися, робитися наявним де-небудь; перен., розм. розпочинати сварку (СУМ, III, 56); *надуватися* – наповнюючись повітрям, збільшувати розмір; перен., розм. розгніватися, насупитися, стати незадоволеним (СУМ, V, 81); *залити* – розливаючись, покривати собою або наповнювати що-небудь (про воду); фам. говорити неправду, вигадувати (СУМ, III, 183); *молоти* – перетворювати на борошно зерно; перен., фам. верзти нісенітницю, теревенити (СУМ, IV, 790).

Конфліктна семантика може бути евфемізованою, коли вживання оцінних знаків обмежене соціальним статусом, віком, статтю, умовами спілкування сторін. Суб'єкти мають мету приховати, замаскувати зміст своїх слів, пом'якшити емоційне напруження. Проте такий процес ускладнює суперечку: неможливість осіб висловитися, заборона на певні знаки мови не забезпечують умови для виходу з МК, заганяють протидію в площину незрозумілого, змушують розшифровувати репліки. Зокрема: *дивак, жінка легкої поведінки, любитель чарки (оковитої), людина іншої (нетрадиційної сексуальної) орієнтації, особа зі скромними статками, має потяг до наркотиків, наївний, не має душевної рівноваги, нервовий, несимпатичний, низ суспільства, оригінальний, трохи невірніважений, пересічні (рядові) громадяни, схильний до лінощів, цурається роботи, чудний*. Маніпулювання прихованою семантикою здійснюють завдяки зміні значень, вибору певних слів. Такі характеристики знаків мови, як семантична рухливість, варіативність, узаємозаміна, акцентуація асоціативних зв'язків, мовці використовують цілеспрямовано.

Ситуативно лексичні вербалізатори, у семантиці яких немає несхвальної оцінки, можуть отримати негативне забарвлення. Значення інновація формується у словах, що містяться в активному або пасивному лексиконі особи відповідно до її комунікативного досвіду, склад цих номенів посилюється й завдяки етно- й соціокультурним знанням українців

(напр.: *мученик* – людина, яка нібито страждає; *пророк* – нібито є проповідником волі Божої; *святий* – нібито високоморальна, бездоганна в житті особа; *ягнятко* – про когось нібито лагідного).

Психоемоційний настрій особи за застосування лексем групи з'являється через її особисту позицію, вона реагує згідно зі своєю інтерпретацією метафоризованих / евфемізованих знаків мови, що залежить від життєвого й комунікативного досвіду. Фундаментальні емоції, як-от: невдоволення, протест, агресія, страждання, гнів, страх чи образа – залишаються актуальними, проте їх вияв може бути сповільнений. Гальмування відбувається, коли індивід усвідомлює, що його негативно оцінюють, але не зовсім розуміє значення почутого слова. Тоді може відчувати навіть сором як переживання прогнозування осудливої або різко негативної оцінки опонента на свою адресу; провину, що також виникає через неузгодженість між очікуваною та реальною оцінкою, при порушеннях морального або етичного характеру.

Висновки та перспективи подальших досліджень у цьому напрямі. Проведений аналіз конфліктних висловлень, у яких функціонують лексеми, що в експліцитний або імпліцитний спосіб втілюють негативне сприйняття опонента, уможливив виокремлення на основі алгоритму абсолютної або відносної експресивності трьох груп висловлень: загальний експліцитний спосіб з абсолютною експресивністю, конкретизований експліцитний спосіб з абсолютною експресивністю, конкретизований імпліцитний (метафоризований чи евфемізований) спосіб із відносною експресивністю. Запропонована диференціація дає підстави висновувати про конфліктно-вербальний символізм, який визначає емоційно-оцінний компонент значення слова вже на стадії його сприйняття. Перспективи подальших досліджень полягають у поглибленому аналізі елементів інших рівнів мови, які в умовах міжособистісного протистояння впливають на емоційний стан людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вольф Е. М. Функциональная семантика оценки / Е. М. Вольф. – М. : Наука, 1985. – 228 с.
2. Галаган В. Емотивність, експресивність та конотація як засіб вираження оцінки / Валентина Галаган // Наукові записки: Філологічні науки. – 2008. – Вип. 80. – С. 171–178.
3. Космеда Т. А. Мовна гра в парадигмі інтерпретативної лінгвістики. Граматика оцінки. Граматична ігра (теоретичне осмислення дискурсивної практики) : [монографія] / Т. А. Космеда, О. В. Халіман. – Дрогобич : Коло, 2013. – 226 с.
4. Кость І. Я. Механізми вербалізації емоційного стану людини в українському прозовому тексті / І. Я. Кость // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации». – 2011. – Том 24 (63). – № 4. – Ч. 2. – С. 279–284.
5. Мандер С. М. Емоції та їх вербальна репрезентація в українській та американській лінгвокультурах / С. М. Мандер // Мовні і концептуальні картини світу. – 2014. – Вип. 50 (2). – С. 42–48.
6. Ніколаєнко Л. І. Категоризація і мовне вираження емоцій співчуття та злорадства (на матеріалі української, російської і польської мов) / Л. І. Ніколаєнко // Мовознавство. – 2005. – № 1. – С. 45–57.
7. Парасюк Т. В. Функционально-ономасіологічний аналіз дієслів на позначення емоційних станів у сучасній українській літературній мові : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Тетяна Василівна Парасюк. – Львів, 2004. – 232 с.
8. Романова Н. В. Проблема емоційної і емотивної лексики / Н. В. Романова // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2011. – № 3 (ч. 2). – С. 174–178.
9. Стивенсон Ч. Некоторые прагматические аспекты значения / Чарльз Стивенсон // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Прогресс, 1985. – Вип. 16: Лингвистическая прагматика. – С. 129–154.
10. Телия В. Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц / В. Н. Телия. – М. : Наука, 1986. – 144 с.

11. Шаховский В. И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе (на материале английского языка) : дисс. ... доктора филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки» / Виктор Иванович Шаховский. – М., 1988. – 402 с.

ДОВІДКОВА ЛІТЕРАТУРА

СУМ – Словник української мови: в 11-ти т. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – К. : Наук. думка, 1970–1980.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Андрухович Ю. Московіада : [роман жахів] / Юрій Андрухович. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2000. – 152 с.
2. Дашвар Люко. Молоко з кров'ю : [роман] / Люко Дашвар. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2008. – 272 с.
3. Кідрук Макс. Бот : [роман] / Макс Кідрук. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2012. – 476 с.
3. Кононович Л. Кайдани для олігарха : [роман] / Леонід Кононович. – Львів : Кальварія, 2001. – 205 с.
5. Корній Дара. Гонимарник : [роман] / Дара Корній. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2012. – 332 с.
6. Пиркало С. Не думай про червоне : [роман не для молодшого шкільного віку] / Світлана Пиркало. – К. : Факт, 2006. – 360 с.
7. Поваляєва С. В. Орігамі-блюз : [новели] / С. В. Поваляєва. – Львів : Кальварія, 2005. – 96 с.
8. Роздобудько І. Гра в пацьорки : [оповідання] / Ірен Роздобудько. – К. : Нора-Друк, 2009. – 240 с.
9. Слоньовська О. Дівчина на кулі : [роман] / Ольга Слоньовська. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2012. – 400 с.
10. Соколян М. Балада для Кривої Варги. Аналітичний мюзикл : [повість, оповідання] / Марина Соколян. – К. : Нора-друк, 2005. – 160 с.
11. Тарасюк Г. Ковчег для метеликів : [новели] / Галина Тарасюк. – Луцьк : ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2009. – 500 с.